

alimara

REVISTA DE TREBALL SOCIAL

NÚMERO 37 / SEGONA ÈPOCA / JUNY DE 1996

**Consell Insular
de Mallorca**

alimara

Núm 37

Segona Època, juny de 1996

Edita: Consell Insular de Mallorca
Redacció: Servei d'Acció Social i Sanitat
General Riera, 67
07010 Palma
Tel.: (971) 76 07 62
Fax: (971) 76 19 52

Portada: Col·lecció Sediments
Pere Reus

Maquetació
i impressió: Gràfiques Son Espanyolet

Dipòsit Legal: PM - 128 - 1987

Els articles d'aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors.

La inserció sociolaboral ha experimentat un fort creixement els darrers anys. Les iniciatives comunitàries han estat una de les bases d'aquest creixement. Els programes de la Unió Europea NOW (per a la igualtat d'oportunitats entre els homes i les dones), HORIZON (per millorar les possibilitats laborals de les persones amb discapacitats i altres grups desfavorits) i YOUTHSTART (per afavorir la integració al mercat laboral dels joves amb baixa qualificació professional), han estat elements cabdals en la posada en funcionament d'un seguit d'iniciatives d'inserció laboral a les nostres Illes, car les ordenen, emmarquen i donen finançament.

Per altra part, tota l'estructura dels serveis socials és ben conscient de la importància de les eines d'inserció sociolaboral per treballar els casos, tant d'individus com de família, que passen pels nostres serveis. Quasi bé totes les sociopaties greus tenen un component de mancances quant a l'accés al mercat laboral.

La revista Alimara, per tant, es complau d'oferir als seus lectors dos articles sobre el tema de la inserció sociolaboral. Un i altre parteixen de l'experiència i no de la teoria.

El primer, "Gabinet d'Inserció Sociolaboral: la inserció per l'econòmic", ens endinsa en el procés de treball de la Fundació Deixalles, entitat que començà el treball de la inserció laboral de marginats ja fa 10 anys. A l'article se'ns informa del Projecte Prometeus Vida Nova, projecte núm. 95H2108 BAL inclòs dins la iniciativa comunitària Horizon i que és cofinançat pel Fons Social Europeu, l'Ajuntament de Palma i el Govern Balear. N'és el seu autor Jordi López, coordinador del Gabinet d'Inserció Sociolaboral de la Fundació Deixalles.

El segon, "Experiència pilot: Taller d'habilitats socials per a la inserció laboral", és el projecte que va dur a terme l'Ajuntament de Palma durant el curs 94/95 i que va sorgir de la necessitat que comentàvem més amunt, donar resposta a les problemàtiques laborals i les demandes econòmiques dels usuaris dels Centres Municipals d'Acció Social de l'Ajuntament. El projecte pretenia unificar les diferents experiències que ja s'havien començat a posar en pràctica en els diferents CMSS. N'és l'autor Jaume Payeras, responsable d'Iniciatives Formatives i Ocupacionals del Departament d'Acció Social de l'Ajuntament de Ciutat.

GABINET D'INSERCIÓ SÒCIOLABORAL: A INSERCIÓ PER L'ECONÒMIC

Jordi López Bezunartea,
Coordinador del Gabinet d'Inserció Sociolaboral.
Fundació Deixalles

Correspondència:

Per correspondència, dirigir-se a: Jordi López Bezunartea. Fundació Deixalles. Camí Salard, 63, 07008 Palma. Tel. 47 25 65. Fax 47 32 24

RESUM

Per fer front a l'exclusió social creixent a les societats desenvolupades, les polítiques de beneficència no són les apropiades. Les Iniciatives Comunitàries de Recursos Humans impulsades pel Fons Social Europeu es varen crear amb el propòsit de promoure la participació en el mercat laboral dels grups socials que tenen especials dificultats d'accés. En concret, la Iniciativa "Empleo Horizon" en la seva branca adreçada a persones amb dificultats socio-econòmiques contempla l'orientació de cara al treball, l'oferta d'itineraris formatius i les ajudes a la creació d'empreses. La Fundació Deixalles és promotora d'un projecte inclòs en aquesta iniciativa, cofinançat pel Fons Social Europeu, l'Ajuntament de Palma i el Govern Balear. Per tal de desenvolupar aquest projecte, la Fundació Deixalles ha creat un Gabinet d'Inserció Sociolaboral que executa les diferents accions contemplades en el projecte. Entre aquestes accions es troben la formació per a la inserció en temes mediambientals, la creació de projectes empresarials i un servei de col·locació laboral per compte d'altri.

La creixent internacionalització de l'economia amb la consegüent deslocalització d'activitats industrials dels països centrals cap a la perifèria, on les condicions laborals i mediambientals són molt més permissives, juntament amb el canvi tecnològic i el drenatge de capitals cap a l'economia financera, han fet que l'atur i la seva seqüela d'exclusió social de sectors socials cada vegada més amplis es converteixi en un problema estructural a les societats desenvolupades. Les xifres són conegudes: entre 2,7 i 3,5 milions de persones a l'Estat espanyol i més de 19 milions de persones a la Unió Europea es troben en situació d'atur. Fins i tot a les nostres opulentes illes, i malgrat la menor incidència de l'atur en relació a la resta de l'Estat, l'elevada estacionalitat de l'activitat econòmica basada en el turisme, així com els efectes de la reforma del mercat laboral, estan provocant una dualització creixent de la població, creant noves formes de pobresa i d'exclusió social.

Les polítiques de beneficència no són les més apropiades per fer front a aquesta situació, ja que condueixen a la implantació d'un model caduc d'entreteniment de les persones marginades en circuits socials tancats dels quals és molt difícil sortir, perpetuant les situacions d'exclusió.

Les Iniciatives Comunitàries de Recursos Humans

Les Iniciatives Comunitàries de Recursos Humans tenen el seu origen en la Reforma dels Fons Estructurals de 1989 i es varen crear amb el propòsit de promoure la participació en el mercat laboral dels grups socials que tenen especials dificultats d'accés. Aquestes iniciatives s'articulen en tres línies d'actuació, adreçades cada una d'elles a pal·liar els problemes específics dels distints grups socials afectats:

- * **"Empleo Now"**: destinada a fomentar la igualtat d'oportunitats entre homes i dones en el món laboral i la formació professional.
- * **"Empleo Horizon"**: destinada a millorar les possibilitats laborals per a persones amb discapacitats físiques i altres grups socials desfavorits.
- * **"Empleo Youthstart"**: destinada a afavorir la integració en el mercat laboral de joves menors de 20 anys amb baixa qualificació.

Existeixen quatre elements claus en la programació de projectes en el marc d'aquestes iniciatives:

- * Transnacionalitat: cooperació entre organitzacions de diversos països europeus per permetre la transferència de coneixements i experiències positives que puguin estimular la innovació.
- * Innovació: en funció del caràcter inèdit de les accions a realitzar.
- * Enfocament "de baix a dalt": amb el nivell local com a principal actor.
- * Efecte multiplicador: basat en la difusió dels resultats i la transferència de les experiències.

La iniciativa "Empleo Horizon" en concret, en la seva branca adreçada a persones amb dificultats socio-econòmiques, pretén fomentar un major accés a possibilitats integrades de formació i ocupació per tal de lluitar contra les noves formes d'exclusió social generades per l'exclusió de la vida econòmica i l'atur de llarga duració. Els grups de persones beneficiàries poden ser aturats de llarga duració, toxicòmans, presidaris, mares solteres i altres persones amb especials dificultats per accedir al món laboral.

Les mesures contemplades són la creació de serveis d'orientació i assessorament de cara al treball, l'oferta d'itineraris formatius, les ajudes a la creació d'empreses, i la divulgació de la informació i accions de sensibilització.

El projecte d'inserció de Deixalles

Per tal d'assolir els seus objectius d'inserció sociolaboral de persones amb dificultats, la Fundació Deixalles a més del treball de recuperació de residus que ve desenvolupant des de fa 10 anys, és promotora del projecte Prometeus Vida Nova (núm. 95H2108 BAL), inclòs en la Iniciativa Comunitària de Recursos Humans "Empleo Horizon", impulsada pel Fons Social Europeu i adreçada a persones amb dificultats socio-econòmiques.

El projecte Prometeus Vida Nova, cofinançat pel Fons Social Europeu, l'Ajuntament de Palma i el Govern Balear, es desenvolupa entre octubre de 1995 i desembre 1997 amb les següents cinc línies d'actuació :

- 1.- Formació ocupacional per a la inserció laboral
- 2.- Ajudes a l'autoocupació
- 3.- Acompanyament a la inserció professional
- 4.- Orientació i assessorament professional
- 5.- Transnacionalitat i interregionalitat

Per tal d'executar aquestes accions, la Fundació Deixalles ha creat un Gabinet d'Inserció

Sociolaboral, que compta amb un equip de cinc professionals:

- * un coordinador i professor dels cursos de formació, amb coneixements tècnics mediambientals;
- * un economista especialitzat en economia ambiental, responsable dels projectes empresarials;
- * un graduat social, responsable de la col·locació laboral per compte d'altri;
- * una treballadora social, responsable de l'acompanyament i seguiment de les persones usuàries dels cursos de formació i del servei de col·locació laboral per compte d'altri;
- * una administrativa.

La Societat Cooperativa Ocupacional Jovent, amb el seus projectes Demos (núm. 95H2110 BAL) inclòs en la Iniciativa "Empleo Horizon" i Jovent 2000 (núm. 95Y2106 BAL) inclòs en la Iniciativa Youthstart, també participa en l'acció d'acompanyament a la inserció professional que desenvolupa el Gabinet en els següents aspectes:

- * intercanvi i unificació de metodologies;
- * planificació d'estratègies d'inserció laboral;
- * coordinació d'accions en comú amb la finalitat de rendibilitzar els recursos per a la inserció laboral.

1.- Formació ocupacional per a la inserció laboral

El projecte Prometeus Vida Nova inclou tres cursos de 500 hores de duració i 15 alumnes cada un. El tema del primer curs és "Estalvi de recursos i energies renovables". Més endavant es faran dos cursos sobre "Creació i manteniment de zones verdes". L'objectiu d'aquests cursos és capacitar l'alumnat per a la seva incorporació al mercat laboral.

El curs sobre "Estalvi de recursos i energies renovables" està enfocat cap a la introducció de mesures ecològiques en el sector turístic mallorquí. El potencial de creació d'ocupació en relació a aquesta temàtica per a les persones que participen en el curs ve donat per les iniciatives que, tant des del sector turístic com des de l'administració, s'estan desenvolupant per tal de millorar la qualitat ecològica dels establiments i de les zones turístiques. Aquesta millora està motivada pel desig d'eleva el grau de satisfacció del turista europeu, cada cop més sensibilitzat per les qüestions mediambientals.

Entre aquestes iniciatives s'han de destacar les següents: l'augment de la recollida selectiva de residus en establiments turístics, el diagnòstic ambiental d'aquests que realitzen alguns operadors turístics, l'experiència pionera de concessió d'etiquetes de qualitat ecològica a establiments turístics que superen uns determinats requisits mediambientals que està desenvolupant l'Ajuntament d'Alcúdia, així com l'elaboració per part del Govern Balear d'un reglament sobre auditories ambientals en el sector.

Quant als cursos sobre "Creació i manteniment de zones verdes", en el primer curs es tracta de dur a terme un projecte de reforma elaborat per l'Ajuntament de Palma per a la Plaça Quadrado i en el segon curs de crear una nova zona verda també al barri de Sa Gerreria. El potencial de generació d'ocupació per a la inserció sociolaboral de l'alumnat està lligat en aquest cas a la possibilitat de crear una empresa de manteniment d'aquestes zones.

És important destacar que per assolir l'objectiu d'inserció sociolaboral de persones amb dificultats és important que els cursos de formació no es limitin a uns continguts tècnics teòrico-pràctics relacionats amb les temàtiques dels cursos. És imprescindible que de forma complementària s'introdueixin elements d'acompanyament personal i grupal. L'atenció dels aspectes socials i personals de l'alumnat al llarg del curs, incloent l'acompanyament a la inserció una vegada finalitzat el curs, reforça de forma important el procés d'inserció.

Aquest acompanyament inclou des d'entrevistes mensuals de la treballadora social del Gabinet amb l'alumnat dels cursos i contactes periòdics amb els professionals de referència dels centres d'on provenen, fins a sessions de treball de grup amb l'objectiu de recollir informació útil a través d'una dinàmica grupal per tal de poder avaluar el perfil individualitzat de les persones beneficiàries a fi de poder orientar-les cap al recurs d'inserció sociolaboral més adient.

2.- Ajudes a l'autoocupació (economia social)

El projecte Prometeus Vida Nova desenvolupat per la Fundació Deixalles estableix l'objectiu de crear 40 llocs de treball estables en dos anys mitjançant la creació de projectes empresarials. Els criteris que guiaran aquests projectes empresarials s'indiquen a continuació:

- * Rendibilitat econòmica. Abans de llançar un projecte empresarial, l'economista del Gabinet realitza un minuciós estudi sobre la rendibilitat econòmica i el finançament del projecte.
- * Tutela de la Fundació Deixalles. Des de Deixalles s'assumeix la tutela de les empreses creades per un període que pot oscil·lar entre un i tres anys, fins que aquestes hagin consolidat la seva posició de mercat.

- * Temàtica mediambiental. Preferentment, els projectes empresarials impulsats des del Gabinet d'Inserció Sociolaboral tindran relació amb el medi ambient, donada la vinculació de la Fundació Deixalles al tema de la recollida selectiva de residus i el potencial d'aquest nou sector econòmic a Mallorca.
- * Equip humà mixt. Els treballadors de les empreses creades procediran de processos d'inserció, però els gerents, no comptabilitzats de cara a l'objectiu de creació de 40 llocs de treball estables, seran persones amb capacitat tècnica i iniciativa no procedents de processos d'inserció.

Les funcions de l'economista del Gabinet en relació als projectes empresarials són:

- * estudis de viabilitat econòmico-financera.
- * selecció i capacitat dels recursos humans.
- * assessorament a la constitució legal de les empreses.
- * recerca de finançament: subvencions a la creació d'ocupació i a projectes mediambientals i contactes amb la Caixa d'Estalvis Colònia de Pollença per establir fórmules de finançament favorables als projectes sorgits des de la Fundació Deixalles.

Per tal de capacitar els futurs gerents dels projectes empresarials, el Gabinet de Deixalles ha organitzat al marge de projecte Prometeus Vida Nova, però com a element de reforç d'aquest, un curs de Formació d'Emprenedors. La duració d'aquest curs és de 75 hores, i té lloc entre los mesos de març i maig d'enguany, comptant amb la presència de 18 persones rigorosament seleccionades. El curs inclou els següents mòduls: Gestió empresarial, Economia social i Economia i medi ambient.

Aquest curs serveix perquè les persones participants, que tenen assignats projectes concrets, comencin a elaborar el seu projecte empresarial amb la supervisió de l'economista del Gabinet i l'assessorament d'altres professors del curs.

Els projectes que en aquests moments s'estan elaborant són :

- * tenda de roba de segona mà i de mobles fets amb fusta recuperada a Palma;
- * empresa de serveis de missatgeria en bicicleta;
- * instal·lació i manteniment de plaques solars;
- * empresa de manteniment de zones verdes i treballs forestals;
- * empresa de rehabilitació i manteniment ecològic de vivendes.

L'assessorament a la creació de projectes empresarials també s'ofereix a altres institucions socials com Jovent, Caritas o Alcari, sempre sota la responsabilitat final d'aquestes. En aquesta línia, actualment s'ha elaborat un protocol de col·laboració amb el Servei d'Informació, Ocupació i Préstec de Joventut (SIOPJ) de l'Ajuntament de Palma per a l'assessorament a usuaris d'aquest servei que estiguin en situació d'atur de llarga duració i que vulguin crear la seva pròpia empresa.

3.- Acompanyament a la inserció professional

D'acord amb els objectius del Projecte Prometeus Vida Nova, el Gabinet d'Inserció Sociolaboral de la Fundació Deixalles ha assumit el compromís de facilitar la col·locació laboral per compte d'altri de 125 persones fins a finals de 1997. Per arribar a aquest objectiu, el Gabinet disposa d'una base de dades de persones en situació de recerca de feina procedents de diversos Centres Municipals de Serveis Socials de l'Ajuntament de Palma i de la Fundació Deixalles, amb un perfil laboral definit de cara a l'adjudicació de les ofertes de feina captades mitjançant la intervenció activa dels professionals del Gabinet davant del sector empresarial. Una mostra d'aquesta intervenció és un full adreçat als empresaris distribuït per mailing i mitjançant entrevistes personals on s'exposen els següents arguments:

SET RAONS PER CONTRACTAR PERSONES PARTICIPANTS DELS PROJECTES DEL GABINET D'INSERCIÓ SÒCIO-LABORAL

1. **Garanties de Responsabilitat.** El Gabinet només enviarà a aquelles persones que hagin demostrat plenes garanties de responsabilitat de cara a la seva inserció en el mercat laboral.
2. **Rapidesa de Servei.** El nostre Gabinet presentarà, en el termini de 24 hores, personal adequat a les característiques específiques del lloc de treball ofertat.
3. **Informació sobre Contractació.** El Gabinet proveirà, de forma gratuïta, informació detallada sobre el tipus de contracte més adequat en cada cas, amb especial atenció a possibles subvencions a la contractació.
4. **Assessorament Jurídico-laboral.** Així mateix, el Gabinet proporcionarà tota la informació de tipus jurídico-laboral que se sol·liciti (cotitzacions a la Seguretat Social, convenis col·lectius, etc).
5. **Seguiment Responsable del Treballador.** El Gabinet mantindrà un contacte regular amb el treballador que hagi estat contractat, fora de l'horari de treball i per un període mínim de tres mesos, de cara a reforçar el seu procés d'inserció laboral.
6. **Informació Mediambiental Gratuïta.** El Gabinet proporcionarà a aquelles empreses que hagin recorregut als seus serveis d'ocupació tota la informació sobre normativa ambiental vigent que els afecti.
7. **Agraïment Públic.** El Gabinet publicarà periòdicament en col·laboració amb la PIMFM la llista d'empreses que hagin contractat personal a través seu, expressant públicament el seu agraïment.

Contractant personal laboral a través del Gabinet, els empresaris mallorquins poden contribuir a desenvolupar una important tasca social, ajudant als sectors socials amb dificultats. Deixalles distingirà anualment amb un premi a aquella empresa mallorquina que més hagi contribuït a la inserció sociolaboral de col·lectius desfavorits.

Els usuaris del servei de col·locació laboral per compte d'altri han de manifestar la seva voluntat clara d'incorporació al mercat de treball i s'han de comprometre a seguir un itinerari personalitzat marcat pels professionals del Gabinet.

A la figura 1 s'indiquen els usuaris atesos i la seva procedència entre el dia 1 d'octubre de 1995 i el dia 15 de març de 1996. A la figura 2 es mostren els resultats de les gestions realitzades pel Gabinet.

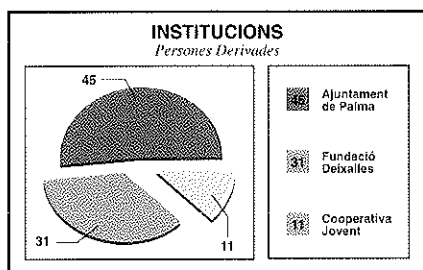

Figura 1

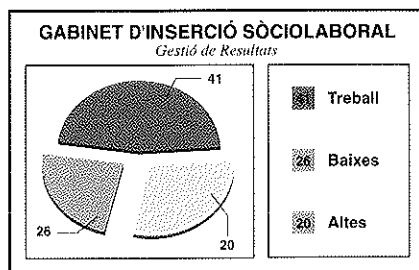

Figura 2

4.- Orientació i assessorament professional

En el cas de persones amb mínima experiència laboral que han manifestat en la seva entrevista inicial amb la treballadora social del Gabinet la seva manca de confiança i preparació per fer front amb garanties a la recerca activa de feina, l'itinerari d'inserció personalitzat pot incloure un mòdul de deu hores de duració fet pel graduat social del Gabinet sobre "Tècniques de recerca activa de feina", amb l'objectiu de reforçar les potencialitats dels beneficiaris mitjançant els temes següents :

- * situació del mercat laboral a Mallorca
- * autodiagnòstic i balanç personal
- * curriculum vitae i carta de presentació
- * entrevistes de selecció

5.- Transnacionalitat i interregionalitat

La Fundació Deixalles manté relacions transnacionals en el marc del projecte Prometeus Vida Nova amb el Groupament pour l'initiative et l'elaboration de projets professionnels -GIEPP- (França) i Hefboon (Bèlgica). El principal objectiu d'aquestes relacions transnacionals és l'intercanvi de metodologies per a la creació d'empreses d'inserció i la discussió sobre els possibles instruments financers per recolzar aquestes iniciatives.

Quant a les relacions interregionals, es mantenen contactes amb Trini Jove (Barcelona) en relació a la creació d'empreses relacionades amb les zones verdes, i amb Ataretaco (Tenerife) en relació a la temàtica mediambiental en el sector turístic. També es manté una vinculació estreta amb la Fundació Mestral, l'entitat germana de Deixalles a Menorca, que està desenvolupant un projecte Horizon de formació en reciclatge de residus i turisme ecològic per a la inserció sociolaboral.

D'altra banda, la Xarxa Espanyola de Promoció i Inserció Social (REPRIS), formada per les entitats de l'Estat que tenen projectes Horizon aprovats i que actualment presideix la Fundació Deixalles, acaba de coeditar el llibre "Las otras empresas" i el primer número d'una revista, "Imagina", sobre economia alternativa, economia social i inserció sociolaboral.